

KOORGEL EIDE

Uitgave van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond

HEILIG JAAR VAN DE

8 december 2015 ► 20 november 2016

BARMHARTIGHEID

nummer 12
maart 2016

INHOUDSOPGAVE:

Prelude	1
Van het secretariaat.....	2
IMSLP: een schatkamer voor organisten.....	3
Hoe hoort het eigenlijk	8
Koorzaken	10
Toelichting DO-UT-DES Muziekbladen.....	12
Muziekbladen	
Vanaf de orgelbank.....	17
VNK Nieuws	18
Gemotiveerde zangers	19
Duwen en trekken.....	20
Interview Jaap Dekker	22
Uitvaart	25
Verslag KIA Thorn	28
Jubilarissen	28

OMSLAG:

Op de kaft het “gezicht” van het jaar van de barmhartigheid. Een schilderij van Rembrandt van Rijn (1606-1669) voorstellende het verhaal van de terugkeer van de verloren zoon. De achtergrond is een handschrift van een “Misere mei”, compositie van Francesco Scarlatti 1666-1741.

REDACTIE:

Ad Voesten
Vic. Drs. E. Smeets
Marian Verstappen (secre.)

E-mail:
koorgeleide@gmail.com

Postadres:
Postbus 470, 6040 AL Roermond

PRELUDE

De eerste Koorgeleide van het nieuwe jaar 2016. Het jaar van de barmhartigheid. Barmhartigheid is iets wat je kunt geven en ontvangen. Echter in beide gevallen moet je gemoedstoestand er voor open staan. Zo is het ook met de kerkmuziek. Je kunt het geven en ontvangen en je moet er je hart en geest voor openstellen. Soms moet je er hard voor werken om er begrip voor op te kunnen brengen. Soms word je er door geraakt zonder dat je er erg in hebt. Barmhartigheid en Kerkmuziek kunnen je overkomen.

In deze Koorgeleide een notenbijlage met als thema “barmhartigheid”. Ook enkele reflecties over muziek en geloof in de praktijk van alle dag. Soms doorspekt met een vleugje humor. Nooit bedoeld om te kwetsen of te beleren maar altijd om te prikkelen en om over na te denken wat ons in deze tegenwoordige tijd bezielt.

De redactie

Het volgende nummer van Koorgeleide verschijnt eind juni. Kopij kunt u inleveren vóór 20 mei 2016 via koorgeleide@gmail.com of SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Koorgeleide, postbus 470, 6040 AL Roermond. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten of af te wijzen.

De redactie

Onderscheidingen voor koor- en zangersjubilea kunnen **minimaal 2 maanden** van tevoren worden aangevraagd bij mevrouw T. Simons-Veerkamp, e-mailadres: treesveerkamp@home.nl of per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. mevrouw T. Simons-Veerkamp, postbus 470, 6040 AL Roermond.

Een actueel adressenbestand is zowel voor u als voor ons van groot belang.

Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan z.s.m. te melden aan mevrouw T. Simons-Veerkamp, e-mailadres: treesveerkamp@home.nl En anders per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. mevrouw T. Simons-Veerkamp, postbus 470, 6040 AL Roermond.

VAN HET SECRETARIAAT

SALARIËRING KERKMUSICI

De honoreringsbedragen op uurbasis (bruto) in EUR zijn per 1 januari 2016 met 1 % verhoogd. Tevens is er een trede 9 voor het aantal dienstjaren toegevoegd. De bedragen zijn als volgt vastgesteld:

	Dirigent of organist			Dirigent en organist		
	Bev. III	Bev. II	Bev. I	Bev. III	Bev. II	Bev. I
Dienstjaren						
1	20,35	23,50	26,35	31,60	36,60	41,55
2	20,85	24,30	27,35	31,70	37,40	42,60
3	21,40	25,05	28,40	32,20	38,25	43,60
4	21,95	25,90	29,45	33,80	39,15	44,70
5	22,45	26,70	30,50	34,35	39,95	45,75
6	23,00	27,45	31,60	34,85	40,75	46,85
7	23,50	28,25	32,60	35,35	41,65	47,85
8	24,00	29,00	33,65	35,85	42,45	48,85
9 of meer	24,50	29,75	34,70	36,35	43,25	49,85

De salariëring van de kerkmusicus, die niet valt onder een van bovenstaande bevoegdheidscategorieën, maar die niettemin een arbeidscontract heeft gesloten met de parochie, luidt als volgt:

Groep A en B kennen alleen de reguliere verhoging (geen dienstjaren).

	Dirigent of organist	Dirigent en organist
Groep A	19,10	28,55
Groep B	12,95	19,10

PENSIEONPREMIE

Voor de kerkmusici in loondienst en vallend onder het rechtspositiereglement is met ingang van 1 januari 2014 een nieuwe pensioenregeling ingevoerd. Deze regeling is ondergebracht bij Centraal Beheer/Achmea en als tussenpersoon zal EdCoMo BV gaan fungeren. EdCoMo BV is bereikbaar via e-mail (e.moons@edcomo.nl) en telefoon (035-6461215). De eigen bijdrage voor deelnemers bedraagt $1/3 \times 4,7\% \times$ de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is: (bruto fulltime jarsalaris inclusief 8% vakantiegeld – franchise) $\times$ parttimepercentage. De franchise bedraagt voor 2016: € 12.953.

IMSLP: EEN SCHATKAMER VOOR ORGANISTEN

Wat is IMSLP?

www.imslp.org is de grootste website ter wereld voor gratis, copyright-vrije bladmuziek. De site heeft een Wikipedia-achtige structuur, dat wil zeggen dat elke geregistreerde gebruiker niet alleen bladmuziek kan downloaden maar ook data kan wijzigen of verbeteren en muziek kan toevoegen. Wie dus nog oude, rechtenvrije muziek op zolder heeft liggen, die nog niet op IMSLP te vinden is: scannen en uploaden is het devies!

Is IMSLP legaal?

Ja. Elk muziekstuk wordt door copyright-experts gekeurd voordat het op de site verschijnt. Staat er geen "Non-PD EU" (Niet Publiek Domein in de EU) bij de titel, dan is de muziek voor ons in principe rechtenvrij en vrij te downloaden, te kopiëren, te spelen en te bewerken. Dat is meestal het geval als de componist meer dan 70 jaar geleden overleden is. Ook zijn er moderne werken te vinden, van nog levende componisten. Deze werken worden gepubliceerd onder een "Creative Commons" licentie, hetgeen meestal betekent dat de muziek voor niet-commerciële doeleinden vrij te gebruiken is. Kijk op de help-pagina's van IMSLP voor meer informatie.

Is IMSLP gratis te gebruiken?

Ja en nee. De eigenaar van IMSLP heeft recentelijk een controversieel "membership plan" geïntroduceerd. Dat betekent dat niet-betalende gebruikers 15 seconden moeten wachten voordat de muziek gedownload kan worden. Deze beslissing is hevig bekritiseerd door gebruikers en medewerkers van IMSLP, omdat het erop lijkt dat de eigenaar een commerciële draai aan de site wil geven, terwijl al het werk nog steeds door onbetaalde vrijwilligers wordt gedaan.

Wat is er te vinden op IMSLP?

Veel, heel veel. De complete werken van vrijwel alle grote componisten, in diverse uitgaven (zowel historisch, in manuscriptvorm als modern, in Urtext-edities), maar ook veel minder bekende muziek van obscure componisten, vaak verassend van kwaliteit. Er zijn diverse handige zoekfuncties, die een zoekopdracht beperken tot een bepaald genre of een bepaalde bezetting. Zo levert bijvoorbeeld een zoekopdracht naar "organ sonatas" 280 treffers op, waaronder de 15 sonates van ondergetekende.

Wat maakt IMSLP zo interessant voor de kerkorganist?

De kracht van IMSLP is dat er zeer veel zeldzame orgelmuziek te vinden is, van (vaak ten onterechte) vergeten componisten. Veel materiaal is afkomstig uit de archieven van bibliotheken, en de publicatie op IMSLP geeft deze muziek na decennia of eeuwen van obscuriteit een tweede leven. Misschien is niet alles wat op deze manier aan de vergetelheid ontrukkt wordt even briljant of oorspronkelijk, maar voor de moderne kerkorganist zijn ook andere kwaliteiten belangrijk: de liturgische inzetbaarheid van de muziek, de moeilijkheidsgraad en de geschiktheid voor zijn of haar instrument.

Geef eens wat voorbeelden?

Graag! Hieronder volgt een lijst van ruim dertig orgelbundels, die ik zelf regelmatig gebruik. Het betreft hier uitsluitend muziek die niet technisch veeleisend is, geschikt is voor liturgische doeleinden en ook op kleinere orgels goed uit te voeren is. Ook heb ik zoveel mogelijk muziek gekozen van minder bekende of zelfs volledig vergeten componisten. De lijst is alfabetisch geordend op componistennaam. Voor alle muziek geldt dat deze legaal te kopiëren en te gebruiken is. De muziek is eenvoudig te vinden door op www.imslp.org te zoeken op naam van de componist (rechtsboven in zoekvenster).

● 1. JOHANN ALBRECHTSBERGER (1736-1809): 12 NEUE LEICHTE PRAELUDIEN

In deze bundel, een van Albrechtsbergers talrijke verzamelingen van preludes en fuga's, toont zich de leraar van Beethoven een vaardig contrapuntist.

● 2. JOHN ALCOCK JR. (1740-1791): 8 EASY VOLUNTARIES

Welluidende eenvoudige stukjes uit de Engelse laatbarok, in een nieuwe editie van de onvolprezen Pierre Gouin, die voor IMSLP veel onbekende orgelmuziek opnieuw heeft uitgegeven.

● 3. WILLIAM BOYCE (1711-1779): TEN VOLUNTARIES

Een vergelijkbare bundel, maar van een componist met veel meer allure, en dat merk je in de muziek.

● 4. CHRISTLIEB SIEGMUND BINDER (1723-1789): 72 ORGAN PRELUDES, VOLUME 1

Uit dezelfde periode: volslagen onbekende, maar aantrekkelijke orgelmuziek van een componist uit Dresden. Het betreft het eerste deel van zijn complete koraalpreludes, in een Urtext-editie door ondergetekende.

● 5. MORITZ BROSIG (1815-1887): SELECTED ORGAN MUSIC

Vijf banden met vooral korte orgelwerken van een ten onrechte vergeten romanticus. Voor wie niet bang is voor donkerbruine Duitse grondigheid. Kijk bij Brosig onder "collections".

- **6. GIOVANNI BATTISTA CIRRI (1724-1808): 12 SONATE PER L'ORGANO, OP. 1**
Kunstige klankjuweeltjes in Scarlatti-stijl. Aanbevolen voor kleinere orgels.
- **7. HERMANN PAUL CLAÜSSNITZER (1867-1924): CHORALVORSPIELE (OP. 26, 27 EN 29)**
Getuige deze drie bundels was Claußnitzer een begaafd componist, met een zeer evocatieve, persoonlijke stijl. Amateur-organisten voor wie Max Regers muziek te moeilijk is, maar die wel gecharmeerd zijn van broeierige laatromantiek, zouden Claußnitzer eens moeten proberen.
- **8. MICHEL DACHS (1876-1941): 15 ORGELSTÜCKE, OP. 3**
Nog zo'n vergeten laatromanticus. Dachs' muziek is helder, functioneel, niet bijster origineel maar wel prima bruikbaar in de liturgie.
- **9. LOUIS-ANTOINE DORNEL (C.1685-1765): LIVRE D'ORGUE**
Een van de meer eenvoudig speelbare "orgelboeken" uit de Franse barok. Kleurrijke en levendige muziek.
- **10. LUDWIG EBNER (1858-1903): 10 TRIOS, OP. 48**
Een leerling van Josef Rheinberger schreef deze fraaie oefeningen in triospel, die ook in de liturgie goede diensten zullen bewijzen.
- **11. MICHAEL GOTTHARD FISCHER (1773-1829): 24 ORGELSTÜCKE, OP. 9 EN 10**
Deze twee bundels geven een goede indruk van de uiterst expressieve muziek van een van de beste orgelcomponisten uit de periode tussen Mozart en Mendelssohn. Het zijn oude uitgaven, matig gescand maar redelijk goed leesbaar. Een latere Amerikaanse uitgave getiteld "Selected Organ Pieces" is door de grote hoeveelheid drukfouten niet aan te bevelen. We moeten het hiermee doen, maar feitelijk is het is schandalig dat een geniale componist als Fischer nog niet met een moderne Urtext-uitgave van zijn complete werken geëerd is.
- **12. ROBERT FÜHRER (1807-1861): 6 LEICHTE PRÄLUDIEN FÜR KLASSISCHES ORGELSPIEL**
Deze enigmatische componist zien we met zijn aantrekkelijke eenvoudige miscomposities steeds vaker op de programma's van kerkkoren. Zijn orgelmuziek biedt dezelfde mix van eenvoud en melodische inventiviteit. Behalve deze bundel is ook zijn "Cypressenlaub" de moeite waard.
- **13. EUGÈNE GIGOUT (1844-1925): 100 PIÈCES BRÈVES NOUVELLES**
Gigout schreef deze dikke bundel aan het eind van zijn leven, in 1921, maar de muziek ademt nog sterk de geest van de Franse romantiek. Deze stukken - en Gigouts oudere verzameling "Album Gregorien" - zijn aanraders voor wie eens iets anders wil spelen dan steeds maar weer Francks "l'Organiste".

- **14. MAURICE GREEN (1696-1755): TWELVE VOLUNTARIES**
Goed speel- en bruikbare Engelse barok in een fraaie uitgave van Pierre Gouin.
- **15. MAX GULBINS (1862-1932): 36 SHORT CHORAL PRELUDES, OP. 16**
Een bundeltje korte koraalpreludes, vergelijkbaar met Max Regers "30 Kleine Choralvorspiele" op. 135a, maar nog een paar stapjes eenvoudiger.
- **16. JOHANN GEORG HERZOG (1822-1908): 45 KLEINERE UND GRÖßERE ORGELSTÜCKE, OP. 45**
Herzog is de schepper van een groot orgel-oeuvre, degelijk en goed voor het instrument geschreven. Maar toen de 80-jarige componist deze bundel liet verschijnen, in 1903, was zijn conservatieve stijl al lang een anachronisme geworden.
- **17. ADOLF FRIEDRICH HESSE (1809-1863): LEICHTE PRÄLUDIEN FÜR DIE ORGEL**
Een verzamelalbum met diverse korte, aantrekkelijke stukjes van deze belangrijke Duitse orgelcomponist. Zie bij Hesse onder "collections".
- **18. SAMUEL P. JACKSON (1818-1885): ORGAN VOLUNTARIES, BOOK IV**
Geen familie van de Hollywood acteur, wel een Amerikaanse componist van koor- en orgelmuziek. Bescheiden maar melodieuze speelstukjes in populaire stijl.
- **19. THEODOR KIRCHNER (1823-1903): ORGELKOMPOSITIONEN, OP. 89**
Kirchner was een vriend van Brahms, en diens invloed is goed te horen in deze bundel orgelstukken, de enige van zijn hand.
- **20. PADRE NARCISO DA MILANO (1672-?): MUSICA PER ORGANO**
Charmante vroeg-18e eeuwse orgelmuziek van een volkomen onbekende Italiaanse (Milanese) pater. De gelijkenis met de muziek van Domenico Zipoli is frappant. Uitgegeven door Michelle Bernard.
- **21. CARL NIELSEN (1865-1931): 29 LITTLE PRELUDES, OP. 51**
De grootste Deense componist aller tijden schreef deze wonderlijk mooie orgelminiaturen aan het eind van zijn leven, in een voor zijn doen traditionele stijl. Maar ondanks de concessies aan de conservatieve liturgie van zijn tijd is dit onmiskenbaar Nielsen: sober, nuchter en geconcentreerd. Muziek als helder bronwater.
- **22. PETER PIEL (1835-1904): 60 STÜCKE FÜR HARMONIUM ODER ORGEL, OP. 85**
Niet de meest avontuurlijke orgelmuziek, maar degelijk, traditioneel vakwerk. Piel was een belangrijke Duitse "Kleinmeister" en representant van het Caecilianisme.
- **23. FRANZ S. REIDL (1853-1898): 30 ORGELSTÜCKE**
Goed bruikbaar bundeltje met niet te moeilijke stukken van een vergeten componist uit München.
- **24. ERNST FRIEDRICH RICHTER (1808-1879): 6 ORGAN TRIOS, OP. 20**
Deze componist en theoreticus is alleen nog bekend van een voetnoot in Schönbergs

Harmonielehre. Maar zijn koraaltrio's zijn heel aantrekkelijk, excellerend in expressief barok-contrapunt, maar met genoeg harmonische avonturen om ons te laten weten dat ze niet in de 18e maar in de 19e eeuw geschreven zijn. Helaas nogal gebrekkig gescand.

- **25. JOSEPH RENNER JR. (1868-1934): 16 TONSTÜCKE ÜBER CHORAL-MELODIEEN, OP. 33**
Gregoriaanse melodieën in een romantisch gewaad.
- **26. WILHELM RUDNICK (1850-1927): CHORAL-VORSPIELE, OP. 39, 40, 41, 69 EN 70**
Laatromantische koraalbewerkingen, qua stijl balancerend tussen Rheinberger en Reger. De vijf bundels vormen samen één verzamelband.
- **27. WILLIAM RUSSEL (1777-1813): 24 VOLUNTARIES FOR THE ORGAN**
Twee bundels, uit 1804 en 1812, van een talentvolle, jonggestorven Engelse componist, tijdgenoot van Samuel Wesley. Zijn muziek heeft nog laatbarokke trekken, maar de invloed van de vroegromantiek is al merkbaar, vooral in de tweede bundel. Te downloaden in een (goed leesbare) historische eerste druk en een nieuwe editie van Pierre Gouin.
- **28. CHRISTIAN HEINRICH RINCK (1770-1846): 105 ORGAN PRELUDES**
Verzamelalbum met gevarieerde orgelstukken van deze Duitse vroeg romanticus. Te vinden bij Rinck onder "collections".
- **29. FRANÇOIS ROBERDAY (1624-1680): FUGUES ET CAPRICES**
Een klassiek werk uit de Franse barok: expressief van melodie en levendig van ritme. Eenvoudig speelbare delen wisselen af met pittigere stukken. Verkrijgbaar in zowel de oude uitgave van Guilment als in diverse moderne edities.
- **30. JOSEF FERDINAND NORBERT SEGER (1716-1782): 8 TOCCATAS AND FUGUES**
Boheemse laatbarok, heerlijk luchtig en frivol. In een nieuwe uitgave van Jolando Scarpa.
- **31. EMIL SJÖGREN (1853-1918): LEGENDS FOR ORGAN, OP. 48**
Fraaie, impressionistisch getinte orgelmuziek van deze Zweedse componist, die vooral door zijn liederen en pianomuziek bekend bleef. De 24 preludes in deze bundel (één in elke toonsoort) zijn stuk voor stuk kleine meesterwerkjes, subtiel van lijnvoering en harmonisch zeer geraffineerd. Prachtig!
- **32. WILLIAM WOLSTENHOLME (1865-1931): 7 SHORT PRELUDES AND POSTLUDES**
Twee bundeltjes met sfeervolle Engelse romantiek, eenvoudig maar effectvol.

Veel studeer- en speelplezier!

Rob Peters

HOE HOORT HET EIGENLIJK ...

Misschien herkent u bovenstaande titel van het gelijknamige TV programma waarin Jort Kelder op visite gaat bij kleurrijke adellijke families of bij zogenaamd “oud of nieuw geld” op zoek naar de omgangsvormen en gebruiken die al eeuwen gangbaar zijn in deze kringen.

In de Conservatoriumopleiding tot dirigent van koor en orkest leer je vanaf het prille begin hoe je moet omgaan met mensen en situatie. Je wordt daarvoor op school of in je werkomgeving in een praktijksituatie gezet. Dan zie je, en ervaar je, de problematiek die zich voordoet bij het leiding geven aan een groep mensen. Kijken naar anderen is dan vaak uitermate verhelderend. Fouten kunnen dan zeer leerzaam zijn. Uiteraard is er een natuurlijke aanleg nodig om dirigent te kunnen zijn. Je geeft immers leiding en je hebt een voorbeeldfunctie. Beide vaardigheden kun je maar tot op zekere hoogte leren. Soms zie je dan ook dat fantastisch getalenteerde musici toch mislukken als muzikaal leider. Door het bestuderen van de geschiedenis van de muziek, leer je ook de gebruiken en de handvaardigheden, die nodig zijn om een goede dirigent te zijn, toe te passen. Beslissingen die je neemt kunnen dan met feiten ondersteund worden en vormen dan een bewuste keuze. Hoe vaak echter worden beslissingen op het gevoel genomen. Met als argument: “Ik vind ...”.

Een van de aspecten van het dirigeren is de etiquette. Als we er een definitie op mogen naslaan lezen we: *“Etiquette is een geheel van cultuurgebonden beleefdheidsregels en de omgangsvormen. De kern van de etiquette is: rekening houden met de gevoelens van anderen en met de gebruiken in een samenleving, in alle situaties waarin mensen met elkaar omgaan.”*

Een dirigent heeft een beroep c.q. hobby waarin deze omgangsvormen tijdens zijn werk ten volle aandacht verdienen. Zo is het de gewoonte om (ruim) vóór aanvang van een dienst altijd de sacristie binnen te lopen en even met de aanwezigen de mogelijk laatste muzikale ontwikkelingen door te spreken. Zo toon je betrokkenheid bij de viering die gaat komen en je zorgt ook voor de geruststelling dat de muzikale leider in de kerkruimte aanwezig is. Als gastdirigent in een parochie is kennismaking met priester en medewerkers een “must”. Een handdruk hoort daarbij. Te vaak zie ik handgeschreven briefjes die afgegeven worden door een koorlid namens een dirigent. Ook in het contact met de begeleider is een persoonlijk welkom heten een voorwaarde. Daarmee geef je aan dat de begeleiding belangrijk voor je is. En voelt de begeleider zich gewaardeerd. Te vaak zie ik organisten die aan hun lot worden overgelaten door de dirigent.

Het “er zijn” als de koorleden binnenkomen is uitermate belangrijk. Door je op te stellen bij de dirigenten lezaar geef je aan dat we samen een koor gaan vormen waarvan jij de leiding op je neemt. De koorleden voelen zich daardoor op hun gemak.

Ze weten dat er op hen gelet wordt. Je bent dan al aanspreekpunt en coördinator. Te vaak zie ik dirigenten die op het laatste moment binnenkomen en daardoor veel onrust in het koor veroorzaken.

Etiquette is ook de manier waarop je je als dirigent kleedt en beweegt binnen je werkkring. Afgetobd van een familiefeestje van gisteravond? Of gekleed in T-shirt, spijkerbroek en versleten gympen vóór in de kerk een communie mis dirigeren? Ik heb het allemaal gezien. Een voorbeeldfunctie houdt in dat je gedrag vertoont wat je graag ziet bij al je koorleden. Dus als dirigent tijdens de preek op de grond gaan zitten of gezellig buurten met je favoriete sopraan is ongewenst gedrag wat geen navolging verdient.

Leiding geven is niet altijd gemakkelijk. Als dirigent hoef je ook niet altijd op ieders sympathie te rekenen. Dat kan ook niet anders want in moeilijke muzikale situaties ben je de verantwoordelijke die de beslissing moet nemen. En soms kan die keuze verkeerd zijn. Bijvoorbeeld in de situatie dat er een verkeerde koorinzet is. Sla je af of zing je door? Een beslissing die onmiddellijk genomen moet worden en onherroepelijk is. Leiding geven wordt door sommige dirigenten ook wel eens geassocieerd met de hang naar macht en controle. Autoriteit. Hier zien we dan ook hoe etiquette en leiding geven onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Daar waar de etiquette wordt losgelaten begint de muzikale dictatuur.

Waarom is die etiquette nu zo belangrijk? Allemaal dat formele gedoe. Doe toch gewoon! Etiquette is ontstaan vanuit een behoefte om met elkaar in goede harmonie te kunnen samenleven en samenwerken. Niet elkaar onmiddellijk in de haren vliegen, of elkaar de waarheid zeggen. Nee, eerst voorzichtig aftasten. Vriendelijke benaderen en nader kennismaken. En proberen te doorgronden wat voor vlees je in de kuip hebt. Daarna kun je een volgende strategie bedenken over hoe een persoon verder te benaderen zodat eventuele conflicten vermeden kunnen worden. In die zin is etiquette een ware vredeshandeling. Etiquette kun je leren. In eerste plaats via je opvoeding. Maar ook via school, werk en hobby. Je hebt dan natuurlijk wel een voorbeeld nodig.

De kracht van de omgangsvorm is sterk van invloed op maatschappelijke ontwikkelingen. Het elkaar niet meer (be)groeten of het voortdurend gebruik van scheldwoorden in het dagelijkse taalgebruik, de directe zakelijke en communicatieve benadering van mensen, zorgt voor afstandelijkheid en uiteindelijk onverschilligheid. Etiquette brengt mensen gemakkelijker tot elkaar. En daar waar mensen samenwerken, kunnen geweldige dingen volbracht worden. Een goede omgangsvorm opent deuren en harten. En zelfs de kerkmuziek kan er beter door gaan klinken. Als is het maar door de vriendelijke sfeer die in het koor is gaan leven. Etiquette, ik kan het iedereen aanbevelen.

KOORZAKEN ..

Zang als emotionele uitlaatklep?!

Terwijl ik dit artikel schrijf is het buiten heel stil. Carnaval is net afgelopen. Als je midden in het centrum van de stad woont, hoef je niet eens naar buiten te gaan. Als de ruiten beginnen te trillen, komt de muziek – of is het alleen maar kabaal – je huiskamer letterlijk binnen. Je eraan ergeren? Waarom? Het bruist in de stad. Na een schuchter begin op zondagmorgen, waarbij het mooswief op een vrachtauto naar het Vrijthof wordt gereden om daar opgehangen te worden, geflankeerd door de mooswieven van St.Pieter en natuurlijk de prins, die naar mij zwaait, omdat er op

dat moment niemand anders is om naar te zwaaien, voel je het zinderen. Iedereen is vrolijk en uitgelaten. O, was dat maar het hele jaar zo!

En dan zoekt men een uitlaatklep. En dat doet iedereen op zijn eigen manier. Wie een trompet kan vasthouden of een trom, die zoekt het gezelschap op van een “zaate hermenie”. Zo zag ik een vader voorbijtrekken, verkleed als een superdikke gele... - ja, wat was het? – samen met zijn kleurrijk aangekleed dochtertje, dat een reuzentrompet aan haar mond zette. Er kwam nog niet veel geluid uit, maar dat mocht de pret niet drukken. Of het jongetje dat heel geconcentreerd op de trom sloeg, terwijl hij nauwlettend zijn trompetterende moeder in de gaten hield om in de maat te blijven.

Een relatief nieuw verschijnsel is het aankleden van karren, waarop enorme geluidsboxen zijn neergezet, voortgetrokken of geduwd door jeugdige carnavalsvierders. De muziek (lawaai) is wel vrolijk en opzweepend, maar heeft nauwelijks met carnaval te maken.

Het is alsof de discotheek op straat is gezet. Als het maar hard en ruig is (daar kun je als “zaate hermenie” niet tegenop). De kasteleins zijn er niet blij mee, want in de kar is ook plaats ingeruimd voor de nodige drank. Maar ook deze jongelui amuseren zich kostelijk, op hun eigen manier.

Wordt er ook gezongen? Ja, wat je zingen noemt ... De wachtkamers van de huisartsen zitten vol met hese stemmen, eerder veroorzaakt door het lawaai waar overheen geschreeuwd moet worden. Het eigenaardige van dit alles is, dat als je al deze mensen die zoveel plezier hebben gehad aan enige vorm van musiceren, op Aswoensdag zou vragen om het plezier van het zingen voort te zetten door lid te worden van een (kerk-)koor, het merendeel op de vlucht slaat: hoe haal je het in je hoofd. Ik... zingen?! Het is blijkbaar inherent aan het carnavalsgebeuren: als je verkleed bent, en dus min of meer onherkenbaar, durf je wel je mond open te zetten. Maar als het masker af is, dan overheerst ineens weer het schaamtegevoel. Het heeft natuurlijk met de opvoeding te maken. In 90% van de basisscholen is de muziekles van vroeger verdwenen. In onze verzakelijke wereld, waar rekenen en computertaal het gewonnen hebben van de kunstzinnige vorming (waarmee toch niets te verdienen valt), worden gevoelsuitingen onderdrukt. De rede overheerst, het hart wordt miskend.

Gelukkig is er een kentering op komst. Minister Bussemaker wil het muziekonderwijs verplicht terugbrengen op de basisschool. Koningin Maxima is een belangrijke ambassadeur en stimuleert dit initiatief waar ze maar kan. Zelfs Joop van den Ende is bereid zich voor deze kar te laten spannen. Al is het maar om talentjes weg te plukken voor zijn musicals. Ik steun deze ontwikkeling natuurlijk van ganse harte. Een investering op de lange termijn, waar de koorwereld op den duur de vruchten van zal plukken. Ook al maakt onze generatie dit niet meer mee ...

Is het maken van muziek dan zo belangrijk?

Stel dat de burgemeester met Carnaval het volgend jaar niet alleen de glazen verbiedt ten faveure van plastic bekertjes, maar ook de muziek

Stel dat de bisschop in de kerk de koorzang verbiedt

Dan klinkt de dodenmars die door alle hermeniekes samen eendrachtig wordt gespeeld, nadat op dinsdagnacht het mooswief is neergelaten en men in één grote massa de binnenstad weer intrekt, om vervolgens nagenoeg zwijgzaam de weg naar huis in te slaan, alleen nog maar meer luguber.

Annie Jansen

Maastricht, 12 februari.

TOELICHTING DO-UT-DES MUZIEKBLADEN

Onder deze naam biedt de Sint-Gregoriusvereniging de kerkkoren en kerkmusici van de parochies in het bisdom Roermond nieuwe composities aan.

De naam is enerzijds muzikaal, anderzijds vormt zij een latijnse zin. Vertaald luidt deze: "ik geef opdat jij zult geven".

Getransponeerd naar onze intentie betekent dit zoveel als: wij als diocesane SGV bieden U

deze muziekbladen aan opdat U er gebruik van zult maken en dit wellicht zult honoreren met een bijdrage ter bestrijding van de onkosten.

U mag de koorcomposities legaal kopiëren en vergroten.

Wij zouden het fijn vinden als u ons hiervan op de hoogte stelt.

Psalm 103 De Heer is barmhartig en welgezind.

In het Heilig Jaar van de Barmhartigheid een toepasselijke psalm. Onder andere te vinden bij de derde zondag in de veertigdagentijd in het jaar C.

Barmhartigheid en rechtvaardigheid. Een goede God. Dat is wat deze psalm verkondigt.

De muziek is deemoedig van toon. Quasi mineur. Echter veelkleurig van akkoorden zoals wij mensen ook veelkleurig zijn. De verzen worden voorgezongen en kunnen in een vrij tempo gezongen worden (tempo rubato). Vooral niet te snel. Er is vrijheid om adempauzes te nemen en de tekst de juiste uitdrukking mee te geven.

In de laatste refreintekst kan een hogere solostem toegevoegd worden. Deze stem heeft een eigen tekst waardoor er een soort overtreffende trap ontstaat tussen de teksten en de muziek die naar een "alomvattend erbarmen" verwijzen.

AV

NIET GRAPPIG:

Een dirigent die een stok zoekt om mee te slaan

DO-UT-DES MUZIEKBLADEN

De Heer is barmhartig en welgezind

Psalm 103 (102)

Ad Voesten

Ad W. Bronkhorst

Adagio

Vz.

De Heer is barm-har - tig en

wel - ge - zind. De Heer is barm-har - tig en wel - ge - zind. Ver -

heer - lijk, mijn ziel, de Heer, zijn hei - li - ge Naam uit het diepst van uw we - zen! —

9 Tempo primo Vz.

— Ver - heer - lijk, mijn ziel, de Heer, ver - geet zijn wel - da - den niet! De

12 A. Vz. tempo rubato

Heer is barm-har - tig en wel-ge-zind. De Heer is barm-har - tig en wel-ge-zind. Hij

16

is het die uw schul - den ver-geeft, die u ge - neest van al uw kwa - len. Hij

Tempo primo Vz.

18

is het die u van de on-der-gang redt, die u om-ringt met zijn gunst en er-bar-men; De

18

Solo ad lib. Lank -

21

Heer is barm - har - tig en wel - ge - zind. Allen De

21

moed - ig en goe - der - tie - ren. Zo wijd als de he - mel de aar de om

23

Heer is barm - har - tig en wel - ge - zind. De

23

spant. zo al - om - vat - tend is zijn er - bar -

25 Heer is barm - har - tig en wel - ge - zind. De

men, zijn er - bar - men _____

27 Heer is barm - har - tig en wel - ge - zind.

VANAF DE ORGELBANK

Het was druk in de eerste maand van het nieuwe jaar. Diverse uitvaarten en missen in mijn parochie en als freelancer elders in de provincie. Met vaak wisselende voorgangers en uitvaartondernemers. Wat opvalt, is de vaak eigenaardige invulling van de liturgie. En het daarbij horende broodnodige aanpassingsvermogen van de organist. Een paar willekeurige voorbeelden.

Uitvaart A

- Introïtus Requiem oude versie
- Kyrie 2X
- Heel veel Cd's (Loeihard)
- Een vrije eerste lezing gevolgd door een liedje
- Gregoriaanse muziek met afwisselend live band (Trompet, basgitaar en keyboard) inclusief storing op de frequentie van de draadloze microfoon.
- Altijd een Credo
- Heel veel gezongen voorbeden tijdens kaarsen ontsteken
- De prefatie zingen (meestal net de verkeerde)
- Een modus vreemde "Onze Vader" tussen modus uniforme acclamaties.
- Wel acclamaties (gedeeltelijk) toonhoogtes naar believen. (achteraf te hoog of te laag)
- Bij het "Agnus Dei" Dona nobis pacem
- De antifoon "Lux aeterna" herhalen
- Het aanspelen van het "In paradisum"
- In paradisum met voorzang priester (al dan niet met het "Ego sum" er vast achteraan.

Uitvaart B

- Introïtus Requiem nieuwe versie
- Kyrie 3X
- Weinig Cd's
- Een Bijbelse eerste lezing met aangepast Lied
- Orgelsolo onder tekstvoordracht of lezing.
- Nooit een Credo
- Orgelsolo na de overweging. Voorbeden gebeden.
- De prefatie en eucharistisch gebed laten meebidden door het volk!
- Geen acclamaties (Tegen de afspraak in toch gezongen, ... verassing!!)
- Bij het "Agnus Dei" Dona eis requiem sempiternam
- De antifoon "Lux aeterna" niet herhalen
- Het aanspelen van het "In paradisum" wordt onaangekondigd onderbroken door een uitvaartondernemer die ook nog wat wil zeggen.
- In paradisum zonder voorzang priester maar met oorverdovend klokgelui.

Bovenstaande voorbeelden zijn een kleine greep uit de praktijk. Meestal gebeurt er nog veel meer. Men leunt in ieder geval sterk op het helderziend vermogen van de organist. Men gaat er dan ook van uit dat de organist op elk moment in alle gewenste toonsoorten zonder informatie vooraf soms zelfs zonder muzieknoten de zaak kan begeleiden. Het geeft wel aan dat dirigenten geen idee hebben van de benodigde vaardigheden van hun begeleiders. Ook lijkt het zo schier onmogelijk voor een leerling om te functioneren als invaller in een vreemde parochie. Regelmatig moeten zij voor de dienst met lichte paniek bij de koorleden informatie proberen los te weken en tot hun eigen verbaazing regelmatig te horen krijgen: "Dat weet ik ook niet ..., we zingen de gewone liederen". Organist zijn was toch een uitstervend beroep? Hartproblemen, angstaanvallen? U weet nu waar dat aan ligt. A.V.

NIEUWS VNK-LIMBURG

Vorig jaar hebben we met Koorgeleide de 'Waaier van mogelijkheden. Programma VNK Limburg 2015-2016' meegestuurd. U vindt alle info ook op het internet als u zoekt onder VNK Limburg (<http://www.hklimburg.nl/organisaties/verenigde-nederlandse-korenorganisaties-afdeling-limburg.html>)

Workshopprogramma 1e helft 2016 van start met 'Fondsenwerving'

Het workshopprogramma dat het Huis voor de Kunsten Limburg in de eerste helft van 2016 verzorgt ter versterking van de bestuurskracht van verenigingen die actief zijn op het gebied van de Limburgse Volkscultuur, gaat in februari van start met de workshop 'Fondsenwerving'.

Fondsenwerving is niet altijd even makkelijk. Maar het verwerven van derdengelden via fondsenwerving is wel interessant voor je vereniging als er speciale activiteiten plaatsvinden of aankopen dienen te worden gedaan. En indien het lukt, hoe steekt dan de verantwoording in elkaar? In deze workshop komen beide items aan bod.

- Welke mogelijkheden zijn er?
- Hoe pak je een aanvraag aan?
- Hoe zorg je ervoor dat de verantwoording klopt?

Theorie en praktijk worden afgewisseld, waarbij de deelnemers zelf aan de slag gaan met een voorbeeldcasus. Het doel is de aanwezigen voldoende handvatten te geven om een project succesvol vorm te geven en te verantwoorden. Let op: In deze workshop komt fondsenwerving bij instellingen(fondsen/stichtingen) aan bod, niet te verwarren met sponsoring door bedrijven. Deelname is gratis.

Meer informatie over de inhoud van de workshop, data en locaties vindt u op www.hklimburg.nl/motievolkscultuur. Hier kunt u zich tevens aanmelden.

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

Kapellerlaan 36
6041 JC Roermond
Tel.: 0475 - 399 268

GEMOTIVEERDE ZANGERS

10 nutteloze tips voor de koorzanger

1

Zorg dat je goed gehoord wordt.
Als iedereen zacht zingt brul jij het uit..., dat staat zéér beschaaft.

2

Luister nóóit naar de dirigent, jij weet het veel beter dan hij.

3

Zing met je mond dicht, dat bevordert de klankkleur en geeft een sjieke indruk

4

Kijk overal naar, behalve naar de dirigent. Naar hem kijken alleen domme mensen.

5

Praat luidruchtig en doorlopend met de mensen naast je.
Dat verlevendigt de repetities en verhoogt de concentratie van de dirigent.

6

Kom altijd te laat..., dat onderstreept je belangrijkheid.

7

Kijk bij het zingen zo sjagrijnig mogelijk, ongeveer als Beethoven toen hij hoorde dat hij doof zou worden.

8

Koor repetities zijn voor minder-begaafden, ga er dan ook bij hóge uitzondering heen. Jij kunt wel zonder.

9

Door oprollen, kreuken, vouwen gaan de muziekpartijen veel langer mee. Gebruik nóóit een potlood want dat is schadelijk voor het papier.

10

Schep vooral op over je eigen prestaties en lever veel kritiek. Bazuin rond dat vroeger alles véél beter ging en dat het een gunst is dat jij erbij bent.

DUWEN EN TREKKEN

Ik ga u twee dingen vertellen die elkaar volledig tegenspreken en toch allebei waar zijn. U moet zelf maar kijken.

'Horeca? Dat is de ondernemer! Horeca is altijd de ondernemer!' Hij zei het twee keer. Stellig, overtuigd en overtuigend. We zaten op een borrel het hele dorp er door te halen – u kent dat wel – en elkaar bij te praten over wie, wat, waar en waarom en zo. Je moet dat eigenlijk niet doen, maar ja dan weet je op het laatst ook helemaal niks meer. Er zat gelukkig een makelaar bij: dan heb je op het eind van de avond precies een beeld van wie allemaal waarom z'n huis te koop heeft staan en wat zo'n keet doet op de markt. Men weet je dan trouwens ook precies te vertellen waarom deze of gene z'n huis maar niet kwijt wordt. De makelaar kan natuurlijk beroepshalve niet alles openlijk vertellen, maar als je met de juiste mensen bij elkaar zit, dan kom je best wel een heel eind. Enfin, u kent dat allemaal wel van op de repetitie. En zo ging op een gegeven moment ook de middenstand over de tong en zo kwamen we op de horeca.

Kern van het betoog van de makelaar was dat een horecatent – om het even wat voor soort horeca – alleen draait en stand houdt als de ondernemer in kwestie zijn zaken heel goed op orde heeft. Heb je een restaurant dan moet je hoog scoren in de prijs-kwaliteit verhouding en dat gewoon consequent volhouden, anders kun je beter meteen sluiten. Café idem dito. Als mensen moeten betalen voor iets dat niet bevredigt, dan komen ze niet meer terug. Dus: 'Horeca, dat is altijd de ondernemer.' Amen dico vobis.

Nou, dat geldt voor de koren niet anders of minder! Missers kunnen we ons eigenlijk niet veroorloven. En dan bedoel ik met missers niet dat een keer ergens een akkoord niet helemaal onder elkaar staat of dat er al eens een stem achterblijft, maar wel als de liturgie zo verzorgd wordt dat het koor afbreuk doet aan de viering. Zo'n fofoi-gevoel, van 'Schaam je je niet?' En zelfs dat zou nog wel een keer kunnen als daar echt goede redenen voor zijn, maar als dat trend wordt, heb je een probleem. Dan kun je de kas nog leeg zingen en jezelf daarna opdoeken, zoals het ook gaat in de horeca. We leven in een harde wereld ...

Ik was dus hartstikke blij met de stelligheid van de makelaar. Duidelijk verhaal, zowel voor wat onroerend als beroerd is. Goed verhaal bij een stevige borrel, daar kun je wat mee. Maar daags erna bleek het toch niet helemaal waterdicht ... want:

Ik ga nogal eens graag naar het theater. Rotterdam speelde in Heerlen. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest, bedoel ik, niet Feyenoord. Had ook gekund, maar tegen wie zouden die dan

in Heerlen moeten spelen? Het Orkest dus, met hun grote kleine chef Yannick Nézet-Séguin himself. Dan weet je dat het goed is! Dat doen ze al een aantal jaren achter elkaar, net als vele grote orkesten die wij – want als iets goed loopt dan zeg je ‘wij’, anders ‘zij’ – jaarlijks in Heerlen mogen begroeten. De reclame vooraf en de recensies achteraf prijzen de concerten van Rotterdam jaarlijks volkomen terecht de hemel in. En de aantallen bezoekers in de voorafgaande jaren onderstrepen het bovenstaande betoog van de makelaar: kwaliteit verkoopt zichzelf, krijg je niet kapot, overleeft, heeft toekomst, trekt volk.

Maar ... voorgaande jaren speelde Rotterdam de grote symfonische werken. Een Beethoven bijvoorbeeld. De krant schreef achteraf dat klassiek-beminnend Limburg voortaan in tweeën gesplitst was: die er wel bij waren geweest en de rest.

Maar (nogmaals) ... de zaal half vol dit keer (of half leeg)! Dat had ongetwijfeld te maken met de programmering. Geen Mahler, Beethoven of Dvořák dit jaar, maar drie moeilijke Russen. Nogmaals, je weet dat het goed is met zo'n orkest en dirigent, maar blijkbaar komt het grote publiek toch niet als het werk niet meteen bekend is. Dat was een teleurstelling, hoewel het een en ander héél herkenbaar is voor ons als kerken en parochies. Met kerstmis is het druk, maar op een gewone zondag ...? Maar is dat niet jammer, als je alleen maar gaat als je bekende dingen hoort? OK, Rieu krijgt er over de hele wereld zalen en plein mee afgevuld, maar ik mis persoonlijk dan toch het hele verhaal van de componist. In een van de stukken in Heerlen gebeurde de eerste twintig minuten niets. Dus kan Rieu er niks mee! Maar na die twintig minuten bleek precies waarom de componist in dat eerste deel zo'n leegte liet vallen: om daarna die opgeroepen leegte te vullen met waar zijn hart vol van was. Wat vreselijk jammer dat die zaal toen maar halfvol was, terwijl je toch weet dat zo'n orkest welk werk van welke componist dan ook tot leven weet te brengen!

Geldt dat niet ook voor de liturgie? Ik zou daarom de liturgie niet willen missen in z'n totaliteit. Elke zondag ontvouwt de Heer zijn boodschap voor ons en wordt zijn boodschap gedragen en beleefd door de bijbehorende kerkmuziek. Als ik alleen maar de hoge feestdagen er uit pik, dan mis ik een heel stuk van de film. Let wel: zoals je bij Rieu hoopt dat mensen juist daarvoor geraakt worden en een stap verder zetten op die weg, zo hoop je ook dat bij ons geldt voor Kerstmis en Pasen, Communie, Doopsels en menige uitvaart. Ik zou niet graag zondag in zondag uit alleen het kerstverhaal willen horen ... geraakt door de boodschap wil ik alles horen, zij het op zijn tijd.

En hetzelfde geldt voor de kerkmuziek. Liefst muziek die er op dat moment echt toe doet in de liturgie. Tja, we trekken er geen volle kerken meer mee...

En nou zitten we met twee verhalen die moeilijk met elkaar te rijmen zijn: je moet net als die horecaondernemer er alles aan doen je product optimaal in de markt te zetten, kwaliteit boven alles, die verkoopt zichzelf, en anderzijds: kan je kwaliteit zelfs van het allerhoogste niveau zijn, kan het nog zijn dat je met een halfvolle dan wel halflege kerk blijft zitten...

Maar daarom heet deze rubriek ook niet voor niets 'Duwen en trekken'... in de hoop dat u er iets mee kunt, al wil ik hier en nu voor u niet invullen wat dan.

Ed Smeets

MUZIEK ALS EEN LEUKE VERSLAVING

Elke dag is Jaap Dekker bezig met muziek. Thuisgekomen van zijn werk als commercieel manager gaat hij elke avond naar zijn muziekkamer. Daar speelt hij op zijn orgel om even af te schakelen. Dan ervaart hij steeds opnieuw hoe mooi het is om muziek te maken. Het verhaal van een begeesterde organist, dirigent en zanger, die met zijn enthousiasme en originele ideeën de kerkmuziek in Limburg levend houdt.

Jaap Dekker (*1965 te Maastricht) kreeg de liefde voor orgelmuziek mee van zijn vader, die van huis uit protestant was. Het huwelijk met zijn katholieke vrouw deed hem echter overgaan naar de Katholieke Kerk. Toch bleef de protestantse traditie, waarin vader Dekker was opgegroeid, voelbaar door zijn passie voor het orgel. 'We hadden thuis een hele verzameling cassettes met orgelmuziek.'

Met acht jaar kreeg Jaap zelf al les op een elektronisch orgeltje. De pastoor van de Christus' Hemelvaartkerk in de Maastrichtse wijk Pottenberg maakte daar dankbaar gebruik van. Op een dag, toen de organist plotseling afwezig was, werd Jaap van stal gehaald. 'Vanaf 12/13 jaar begeleidde ik al verschillende vieringen in de parochiekerk.' Uiteindelijk was Dekker jarenlang de vaste organist van het dames- en herenchoor. 'Toen na verloop van tijd de dirigent van het koor wegging, heb ik het stokje overgenomen.'

Met deze achtergrond was het een logische keuze van Jaap Dekker om met 16 jaar oud toelatingsexamen voor het Conservatorium te doen. Hij slaagde voor het theorie-examen, maar niet voor de praktijk. 'Mijn vader was in die periode ernstig ziek. Mijn examen ging helemaal mis.' Op het Conservatorium adviseerde een docent om het maar niet opnieuw te proberen. Een musicus moest immers ook in stressmomenten goed kunnen presteren, was de redenatie. De jonge Jaap nam het advies aan en ging chemische technologie studeren aan de HTS in Heerlen. Tegenwoordig werkt hij buiten de provinciegrenzen in Geldrop als commercieel manager van een kunststofveredelingsbedrijf. 'Toch is de muziek altijd op de achtergrond blijven spelen', vertelt Dekker. Hij is dan ook niet stil blijven zitten. Met allerlei cursussen heeft hij zijn kennis van de muziek flink uitgebreid. 'Tweeëneenhalf jaar lang heb ik muziektheorie gestudeerd bij de Leidse Onderwijsinstellingen. Vervolgens heb ik een assistent-dirigentscursus gevolgd bij de Sint Gregoriusvereniging. Tenslotte heb ik een meerjarige dirigentenopleiding gevolgd bij Kreato te Thorn en daar tevens het diploma Kerkmusicus III behaald.' En nog steeds is Jaap leergierig. 'Tegenwoordig houd ik mijn muziek op peil door bijvoorbeeld af en toe orgellessen te volgen bij musicus en goede vriend Jo Louppen.' Geregeld zingt Jaap met hem en anderen Gregoriaans. Dekker kan dus oprecht zeggen: 'De kerkmuziek heeft me altijd aangesproken.'

Via de opleiding bij Kreato kwam Dekker terecht in de Sint Pancratiuskerk in hartje Heerlen, waar men een nieuwe dirigent zocht voor het dames- en herenchoor. In 2002 nam Dekker deze taak op zich tot heden. Ook leidde hij zo'n drie jaar lang het Landgraaf Vocaal Ensemble. Jaap Dekker zit als organist en dirigent altijd vol ideeën. Eén van zijn succesvolle projecten is het oprichten van een vrouwenschola, Gaudens Gaudebo geheten. 'Ik wilde het eens op een andere manier aanpakken', bekent hij. Zijn nieuwe aanpak wierp vruchten af. 'De schola bestaat uit zo'n twaalf zeer gemotiveerde dames met wie ik Gregoriaans zing. Het is een koor dat breed inzetbaar is. Wanneer ergens een koor uitvalt, kunnen we inspringen. Twee keer per maand wordt er gerepeteerd en vier keer per jaar verzorgen we ergens een H. Mis.'

Zelf is Dekker erg vol van het Gregoriaans. Als jeugdige dirigent in Pottenberg was hij ooit al begonnen om met de mannelijke koorleden Gregoriaans te zingen. 'Ik vind het een aparte vorm van muziek. Wanneer je eenmaal het virus te pakken hebt, is het een prachtige soort muziek. Ik blijf het speciaal vinden om te zingen.'

Het is natuurlijk de oudste muziek in de West-Europese geschiedenis. Het Gregoriaans werkt betoverend: de enorme eenheid tussen tekst en muziek. Het is meer zingend bidden. Gebed in optima forma met teksten die verrijken.'

Het zingen van Gregoriaans door vrouwen vindt Dekker heel waardevol. 'Het spreekt de mensen aan door de compleet andere klank.' Naast de repetities vinden er bij de vrouwenschola ook regelmatig studieochtenden plaats. Experts komen dan workshops geven. 'Kennis van de geschiedenis doet het Gregoriaans immers meer leven', stelt Dekker. Zelf probeert hij de kennis die hij bezit, zo veel mogelijk te delen.

Ondanks zijn eigen bevlogenheid voor de kerkmuziek is Dekker ook realistisch. 'Ik zie de toekomst van de kerkmuziek somber in. Dat komt door de tijdsgeest.' Toch gaat hij niet bij de pakken neerzitten. 'Ik zou het verschrikkelijk vinden als de kerkmuziek teloor zou gaan!' Dekkers devies is om steeds naar andere vormen te zoeken. Steeds maar proberen, nieuwe projecten lanceren, groepjes van zangers formeren die her en der zingen. Kortom, enthousiasme voor (kerk)muziek delen met anderen. 'Este niks deis, daan gebäört d'r ouch niks!'

Zo was er enige tijd geleden spontaan het idee ontstaan om een samenzangavond te organiseren in de trant van het tv-programma 'Nederland zingt'. Dekker gaf graag zijn medewerking aan dit nieuwe initiatief. Het werd een succesvolle avond in de Sint Pancratiuskerk. 'Het sprak de mensen zeer aan.' Een vervolg komt dit jaar op 8 april in de Sint Jozefkerk van Waubach.

Is dit niet de 'missie' van Jaap Dekker: anno 2016 mensen enthousiast maken voor de kerkmuziek. In zijn ogen moeten we het aandurven om steeds weer naar nieuwe vormen te zoeken en vooral zelf veel vreugde uit te stralen. Want Jaap Dekker weet uit eigen ervaring, dat muziek je leven kan verrijken: 'Es iech gein meziek had, waor 't erme troef!'

Roderick van Attekum

NOG 'NS OVER DE UITVAART: EEN GEDENKDIENT OF UITVAARTLITURGIE

Misschien zult u denken 'Alweer over de uitvaart? Nou weten we het wel'. Ja maar toch. Het zit hoog. Het doet pijn en verdriet dat veel mensen de weg naar de kerk niet meer vinden als het gaat om het afscheid van lieve dierbaren. Het was toch altijd een van de pijlers waarop een parochie gebouwd was. Niet voor niets lag er midden in het dorp niet alleen een kerk maar rondom die kerk een grote dodenakker. De dood en alles wat daarmee te maken had stond met de kerk midden in het leven. Nu plaatsen we de kerkhoven liefst naar de rand van het dorp en laten we rond uitvaarten de kerk voor wat ze is. Dus die pijler verzakt. En als pijlers verzakken...

In het wekelijks parochiewerk neemt de zorg voor uitvaarten een belangrijk deel van de tijd en de beleving in beslag. Maar dat wordt zienderogen minder. En dat is jammer. Zoals de brandweer graag uitrukt als het ergens fikt, zo geldt voor een parochie dat ze iets wil doen als er nood aan de man is. Juist omdat we een boodschap hebben bij geboorte en bij de dood en trouwens ook voor het leven ertussen. En zoals de brandweer er is omdat het nogal eens ergens fikt, zo is de parochie er (ook) omdat mensen nu eenmaal leven en sterven. Dus doet het pijn als de parochie niet meer, of minstens veel minder, nodig is.

We leven met een totaal veranderd omgaan met de dood. Qua beleving: vroeger hoorde de

dood bij het leven en ging haast iedereen een keer dood. Later kon men de dood eigenlijk niet verkroppen want die deed het niet zo goed in het plaatje van het maakbare leven. En op vandaag moet iedereen zelf weten of, waarom, wanneer en hoe je doodgaat en wat je er vervolgens mee doet. Er wordt wel degelijk weer over de dood gepraat, dat was eind vorige eeuw anders. Toen de bomen nog tot in de hemel groeiden hebben we ouderdom, pech, lijden en dood van de Bühne geduwd, maar inmiddels zijn ze weer helemaal terug. Alleen... iedereen moet er blijkbaar een eigen duiding aan geven. En dat doet men ook.

Het is interessant om de traditionele uitvaartliturgie eens tegenover de gedenkdienst te plaatsen. In de gedenkdienst staat de kist centraal, meestal in het midden opgesteld, en 'kijkt' de kist je in de ogen. In de aula heeft men een soort van altaar-decor gebouwd waartegen de kist geplaatst wordt. Overigens, niet zelden staat de kist er al als je binnenkomt en blijft die er ook staan als je weggaat. Rondom de kist is de lijkrede heel belangrijk, waarin het leven wordt aangehaald, net als de persoonlijke muziek en de Powerpoint op het projectiescherm. Herinneringen van hoe het was vormen de hoofdmoot van het afscheid. Men laat niet zelden onvermeld wat de overledene nu eigenlijk geloofde: waar de dode blijft na het afscheid wordt soms met geen woord over gerept. Let wel: we chargeren

en generaliseren hier dat het niet meer fris is, maar 'wie niet overdrijft, heeft niks te zeggen'. Ook niet zelden ervaart men de dienst in kwestie wel als persoonlijk, maar men gaat toch met een leegte naar buiten: en nu dan?

Hoe fundamenteel anders is de uitgesproken christelijke uitvaart! Allereerst is er het omgeven van de nog levende stervende met sacramenten en gebeden. Even zalig zijn er de gebeden als iemand daadwerkelijk gestorven is. Vroeger zorgde de katholieke buurt voor het lijk en verzorgde dat niet alleen maar bad en waakte er ook bij. Uiteindelijk ging het dan naar de kerk. Daar (ik schakel weer over naar de tegenwoordige tijd) word je binnengedragen als wezenlijk onderdeel van het ritueel. Draggers begeleiden je en die doen dat namens alle mensen die zijn gekomen: feitelijk geeft alleen al die beweging aan hoe we lijden en dood verstaan, want we brengen hem of haar naar God. Letterlijk, naar het altaar, in de liturgie. Daarom ook dat de kist niet ons aangaapt, maar dat we met de overledene naar het altaar kijken. In oude kerken kijken we dus naar het oosten: de plaats van de opkomende zon, het nieuwe licht, als verwijzing naar Christus, die het Eeuwige Licht is. We zingen dan ook iedere keer juist over dat Licht. Daarmee is de gebedsrichting van het hele ritueel meteen evident. Voor wie naar de kerk gekomen is, is bovendien de gang van zaken duidelijk, want die ligt vast. Je kunt dus ook rustig gaan zitten en de liturgie meevieren en je hoeft niet gespannen af te wachten of er iets van je verwacht wordt waar je niet meteen op berekend bent. Laatst vertelde iemand dat hij erover heen gelezen had dat men geacht werd in het wit te verschijnen en met een roos. Met trillende hand had hij on-

gemakkelijk meegedaan met wat blijkbaar ook verwacht werd: dat je met viltstift iets treffends op de kist schreef.

Overigens, ik heb niet de illusie dat alles bij een katholieke gang van zaken even gemeend en echt is. Ik ken u en mezelf. Maar ik zou willen dat als ik sterf er doorlopend vanaf het opbaren tot en met het sluiten van de kuil gebeden werd – ik heb het nodig als kleine mens tegenover de grote God, maar ik vrees dat als ik ergens ongenadig terecht kom ook ik niet veel later in zwarte plastic afgevoerd wordt en ergens op het industrieterrein gewassen en gesteven wordt en dat het eerste gebed pas bij het eerste rouwbezoek een dag later voorkomt, tenminste als ze er aan denken. En ik hoop dat wie mij als lijk komt bezoeken dat niet alleen doet om te kijken hoe ik er bij lig en of ik al ontbind, maar dat men mij biddend (er mag ook bij gezongen worden) voor God brengt, liefst met het getijdengebed van de kerk, want dat officie voor de overledene is dan voor mij, arme doch hoopvolle ziel, bedoeld! Overigens, ik wil op geen enkele wijze iets zeggen over de wijze waarop uitvaartondernemers e.e.a. uitvoeren – dat zal met de grootste zorg gebeuren. Maar vaak zat laat dat hele afvoeren van een bedekt lijk toch een vreemde of minstens onwerkelijke smaak na bij de nabestaanden. Een moeder had haar jongen altijd verzorgd, maar moest hem nu 'meegeven'. Dat moest nu eenmaal zo en dat deed pijn...

In de katholieke uitvaartliturgie hoeft je niet te bedenken wat je zou kunnen of moeten doen om afscheid te nemen. Terwijl er rondom en trouwens ook tijdens mogelijkheden genoeg zijn voor familie of vrienden om eigen karakte-

ristieke elementen toe te voegen. Nog iets heel belangrijks: de katholieke uitvaartliturgie ligt vast en geeft daarom houvast. Je hoeft dus geen afscheidsvorm te bedenken. En ook: in de katholieke uitvaartliturgie doen we eigenlijk gewoon de dingen die we normaal ook doen, zowel in de kerk als in het gewone leven (elkaar dragen, praten, bidden, eten, zij het gestileerd). In de gedenkdienst moeten dingen bedacht en erbij gehaald worden. Tenminste, ik loop normaal niet gauw met een ballon of verfkwest rond.

In de gedenkdienst staat de overledene - letterlijk - centraal. In de katholieke uitvaartliturgie wordt de overledene begeleid naar God, die ons mensen in Christus nabij is gekomen en ons deel geeft aan zijn eigen leven door Christus' Paasmysterie. Na afloop van een goede uitvaartliturgie hoeft niemand zich af te vragen wat er vervolgens met de overledene zal gebeuren. Ons geloof geeft antwoord. Een dominee zei al eens ooit: een goede uitvaart, daar knap je van op! In een rouwdienst staat de lijkrede, dan wel de video- of audiomontage centraal. In de katholieke uitvaartliturgie wordt het leven van de overledene 'gelezen' (religie) vanuit ons geloof in de Heer voor Wie alles leeft...

Het begraven van de doden is een van de werken van barmhartigheid. Een daad van piëteit, ook met de nabestaande. En vooral een geloofsuiting. Ik vind het ronduit jammer dat zoveel uitvaarten soms klakkeloos uit de kerk verdwijnen. Zoals aan het begin geschetst: uitvaarten en alles wat met het mysterie van leven en dood te maken heeft – het begeleiden van mensen daarin – is en blijft 'corebusiness' van de kerk, net als de zondagsliturgie en al die andere

dingen. In onze belevingssamenleving zijn er genoeg rouwhulpverleners, vrije uitvaartverzorgers en ritevormgevers, die een 'all-in'-pakket verzorgen. We zijn als kerk onze ritemonopolie al lang kwijt. Maar of alles wat er voor in de plaats is gekomen allemaal even sterk is? We hebben sinds de jaren '60 en '70 als kerk veel uit handen gegeven. Aan goede mensen, toen, maar stilaan is menige taak ver weg geraakt van de kerk en/of in de handen van commerciële partijen gekomen. Zo zit de samenleving nu eenmaal in elkaar. Maar als kerk zouden we het omwille van onze gelovige overtuiging veel meer moeten oppakken voor ons geloof uit te komen: in ziekenbezoek heel concreet vanuit de parochie, in engagement heel concreet vanuit de kerk, in het zingeven aan het mysterie van leven en dood, heel concreet in en vanuit ons geloof.

Voor velen van u als koorleden zijn eveneens de uitvaarten 'corebusiness'. Nogal wat koren zingen meer uitvaarten dan zondagen. Blijven doen! En vooral ook zingen wat er dan toe doet: niet zozeer wat eigenlijk op de koffietafel of in de huiskamer thuishoort, maar van ons geloof in de verrijzenis en het eeuwige leven, want dat – en niets anders – maakt ons tot wat we zijn! Misschien moeten we er veel meer voor uitkomen, op alle mogelijke gelegenheden: dat we zoveel in ons geloof en in de viering daarvan in kerk vinden en dat het ons goed doet, dat het er fijn is en dat je eigenlijk ook eens zelf moet komen kijken! Knap je van op!

Ed Smeets

VERSLAG KIA KOORKRING THORN 2015

Op 14 oktober jl vond in de St. Medarduskerk te Wessem de 37e Koren-Instructie-Avond van de Koorkring Thorn plaats.

De avond stond in het teken van samenwerking tussen de koren met als thema: muziek uit de mappen van de S.G.V./ Advent.

Zoals gebruikelijk was de eerste helft van de avond gewijd aan instructie onder leiding van Emmanuel Pleijers, die op inspirerende en bevlogen wijze twee driestemmige stukken behandelde. Uit de deelnemende koren waren voor deze gelegenheid groepen van twee of drie geformeerd die gezamenlijk twee zelfgekozen werken uit de studiemappen van de SGV hadden ingestudeerd en deze achtereenvolgens presenteerden.

Dit waren:

Koorgroep Wessem-Heel-Grathem, Koorgroep Neeritter-Ittervoort, Koorgroep dameskoren Thorn-Hunsel en Koorgroep Thorn-Hunsel-Ell. De koren stonden onder leiding van Marij Berkers en Piet Mennen. De orgelbegeleiding was in handen (en voeten) van Daniël Jansen. Ook Het Dekenaal Gregoriaans Gelegenheids-Koor was weer van de partij en verzorgde vier gezangen van de 3e zondag van de Advent. Het refrein van de responsoriepsalm werd door iedereen meegezongen. Naderhand was er een gezellige nazit in zaal "De knip" voor een kop koffie en een stuk knapkoek.

*Namens de Dekenale Koorkring Thorn,
Daniël Jansen en Helene van Erve*

JUBILARISSEN

ZILVER

Kerkrade, H.*Petrus*, Hr. J. Frags

EREDIPLOMA EN/OF KAARS

Born, H.*Martinus*, Mw. C.Brouns-v.Wersch

ERETEKEN VOOR BIJZONDERE VERDIENSTEN

Hr. Loek Stultiens, Hr. Jacq Hoorens, Mw Joke Halmans.

BRONZEN LEGPENNING VAN DE SINT-GREGORIUSVERENIGING

Mgr. R.H.M. Maessen, Hr. Jacq. Hoorens.

Het diocesaan bestuur wenst alle hiervoren vermelde koren en koorzangers van harte proficiat met de hun toegekende onderscheiding vanwege hun kerkmuzikale trouw aan de lofzang Gods.

KOORSECRETARIS - DIRIGENT - ORGANIST

- Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van 'Koorgeleide' toegezonden.
- Elke koorsecretaris in de parochies ontvangt eveneens één exemplaar om dit binnen het koor te laten rouleren. **Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan te melden aan het diocesaan secretariaat SGV in het bisdom Roermond.**
- Een persoonlijk abonnement voor 4 nummers per jaargang is mogelijk door € 7,- per jaar over te maken op ons postbanknummer (zie onder).

LEDEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE SINT-GREGORIUSVERENIGING IN HET BISDOM ROERMOND

Vicarar Drs. E. Smeets pr., voorzitter

Kerkberg 7, 6374 ES Landgraaf (045-5312378)

Mw. M. van Helvert-Willeme, secretaris

Randenborgweg 2, 6118 GE Nieuwstadt (046-4854140)

Drs. G. Moonen RC, penningmeester,

Bob Boumanstraat 26, 6042 EH, Roermond (0475-386772 werk)

R. van Attekum pr, Dr. Van Kleefstraat 12, 6217 JJ Maastricht (043-3432929)

Mw. A. Jansen, Hondstraat 16, 6211 HX Maastricht (043-3216892)

J. Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen (0475-496456)

C. Tonnaer, Arlo 32, 6041 CJ Roermond (0475-592276)

A. Voesten, Molenstraat 7, 5975 AE Sevenum (077-3662479)

Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond (SGV)

Postadres: Postbus 470, 6040 AL Roermond
(ook voor het aanvragen van onderscheidingen)

Bezoekadres: Swalmerstraat 100, 6041 CZ Roermond
(secretariaat en documentatiecentrum zijn op werkdagen te bezoeken,
cq. telefonisch te bereiken tussen 14.00 en 17.00 uur).

Website: www.sgv-roermond.nl

Telefoon: 0475-386725 / fax: 0475-386797 / e-mail: sgv@bisdom-roermond.nl

Bankrelaties: ABN Amro NL45ABNA0229852599 en ING bank: NL62 INGB 0001028074
beide t.n.v. 'Sint-Gregoriusvereniging, postbus 470, 6040 AL Roermond'

HEILIG JAAR VAN DE

8 december 2015 ▶ 20 november 2016

BARMHARTIGHEID